

KOHLMANOVO OCENJEVANJE V SLOVENIJI

Izvajalke

Lea Korbar, dipl. del. ter.

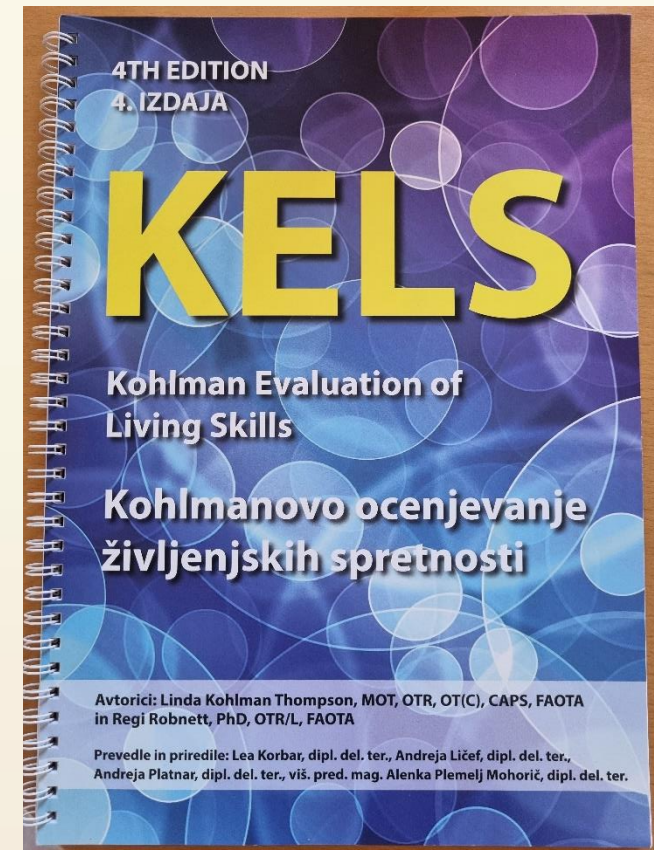
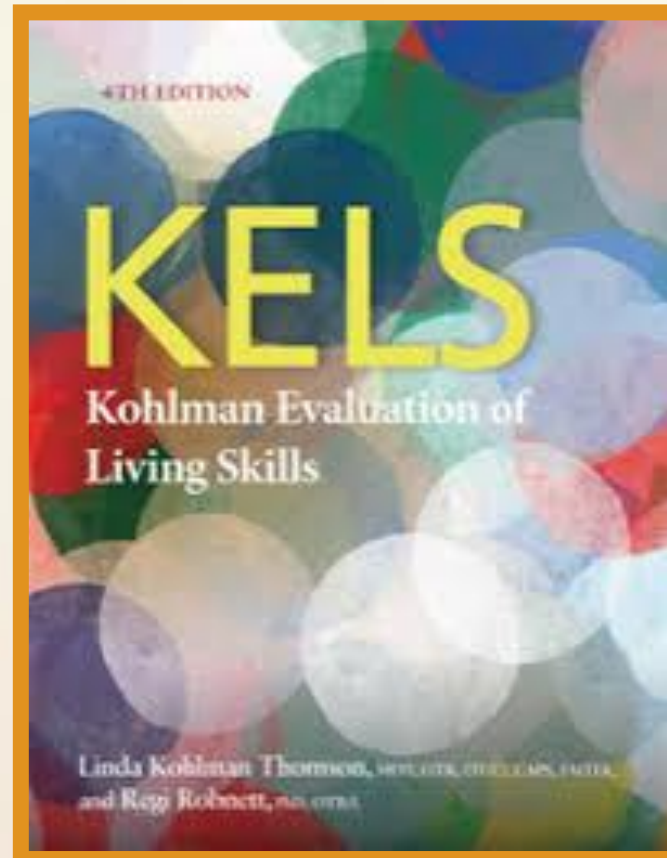
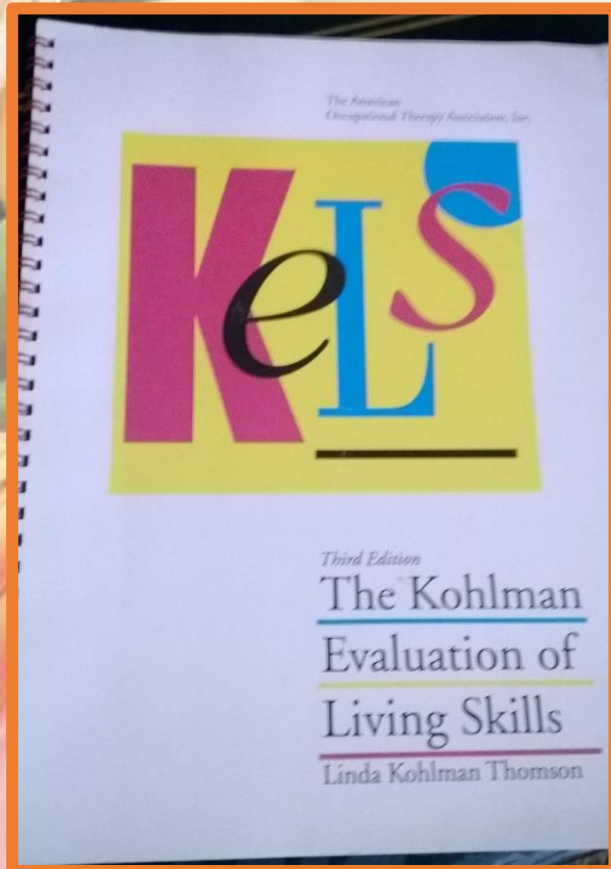
Andreja Ličef, dipl.del.ter.

Andreja Platnar, dipl. del. ter.

viš. pred. mag. Alenka Plemelj Mohorič, dipl. del. ter.

Zbornica delovnih terapevtov Slovenije - strokovno združenje, Ljubljana, 3. 12. 2024

Od 2013 do 2024 - od prevoda tretje do prve slovenske izdaje četrte različice KELS-a

Izvajalke diplomskega projekta 2013

Prizadevanja za prevod 4. različice KELSA - od leta 2016 dalje

KOHLMANOVO OCENJEVANJE ŽIVLJENJSKIH SPRETNOSTI - KELS, (prvi slovenski prevod 4. izdaje, 2023)

- Andreja Ličef, dipl. del. ter.,
- Andreja Platnar, dipl. del. ter.,
- viš. pred. mag. Alenka Plemelj Mohorič, dipl. del. ter.,
- Lea Korbar, dipl. del. ter.

**PREDSTAVITEV POMENA OCENJEVALNEGA
INSTRUMENTA
KOHLMANOVO OCENJEVANJE ŽIVLJENJSKIH
SPRETNOSTI**

**(angl. KOHLMAN EVALUATION OF LIVING
SKILLS, v nadaljevanju KELS) ZA DT OBRAVNAVO**

ŽIVLJENJSKE SPRETNOSTI

Po opredelitvi Svetovne zdravstvene organizacije so življenjske spretnosti opredeljene kot zmožnosti za prilagodljivo in pozitivno vedenje, ki posameznikom omogočajo učinkovito spoprijemanje s potrebami, z zahtevami in izzivi življenja (WHO, 1999). Prispevajo k temu, da ljudje neodvisno delujejo kot del skupnosti.

V DT obravnavi življenjske spretnosti predstavljajo merilo za neodvisno delovanje v skupnosti. AOTA navaja programe za razvoj življenjskih spretnosti (Abaoğlu et al., 2017).

KAJ KELS OCENJUJE?

Njegov namen je oceniti, ali oseba potrebuje pomoč pri izvajanju življenjskih spretnosti za delovanje v življenjskem okolju.

Ocenjuje potrebne življenjske spretnosti, in sicer na petih področjih - skrb zase, varnost in zdravje, upravljanje z denarjem, mobilnost in telefon, zaposlitev in prosti čas (Kohlman Thomson & Robnett, 2016).

V DT obravnavi življenjske spretnosti predstavljajo merilo za neodvisno delovanje v skupnosti. AOTA navaja programe za razvoj življenjskih spretnosti (Abaoglu et al., 2017).

PODROČJE	POSTAVKA
SKRB ZASE	1. Pogostost izvajanja aktivnosti s področja skrbi zase
	2. Videz
VARNOST IN ZDRAVJE	3. Zavedanje nevarnih situacij v gospodinjstvu
	4. Prepoznavanje ustreznih ukrepov ob bolezni, nesreči in ob nujnih primerih
	5. Poznavanje lokacij zdravstvenih in zobozdravstvenih storitev
UPRAVLJANJE Z DENARJEM	6. Uporaba denarja za nakup predmetov
	7. Plačilo računov
	8. Pridobitev in ohranjanje virov dohodka
MOBILNOST IN TELEFON	9. Mobilnost znotraj življenjskega okolja
	10. Osnovno znanje o javnem transportnem sistemu
	11. Uporaba telefona
ZAPOSILITEV IN PROSTI ČAS	12. Načrt za prihodnjo zaposlitev
	13. Vključenost v prostočasne aktivnosti

KOGA KELS OCENJUJE?

Prvotno je bil razvit za uporabo v kratkoročnih bolnišnično psihiatričnih enotah, sedaj pa se uporablja in je koristen kot splošna ocena življenjskih spretnosti pri odraslih in starejših tekom njihove rehabilitacije, torej pri osebah z motnjo v duševnem zdravju, starejših osebah, osebah s pridobljeno možgansko poškodbo (Kohlman Thomson & Robnett, 2016).

Povzetek („rezultati ocenjevanja“)

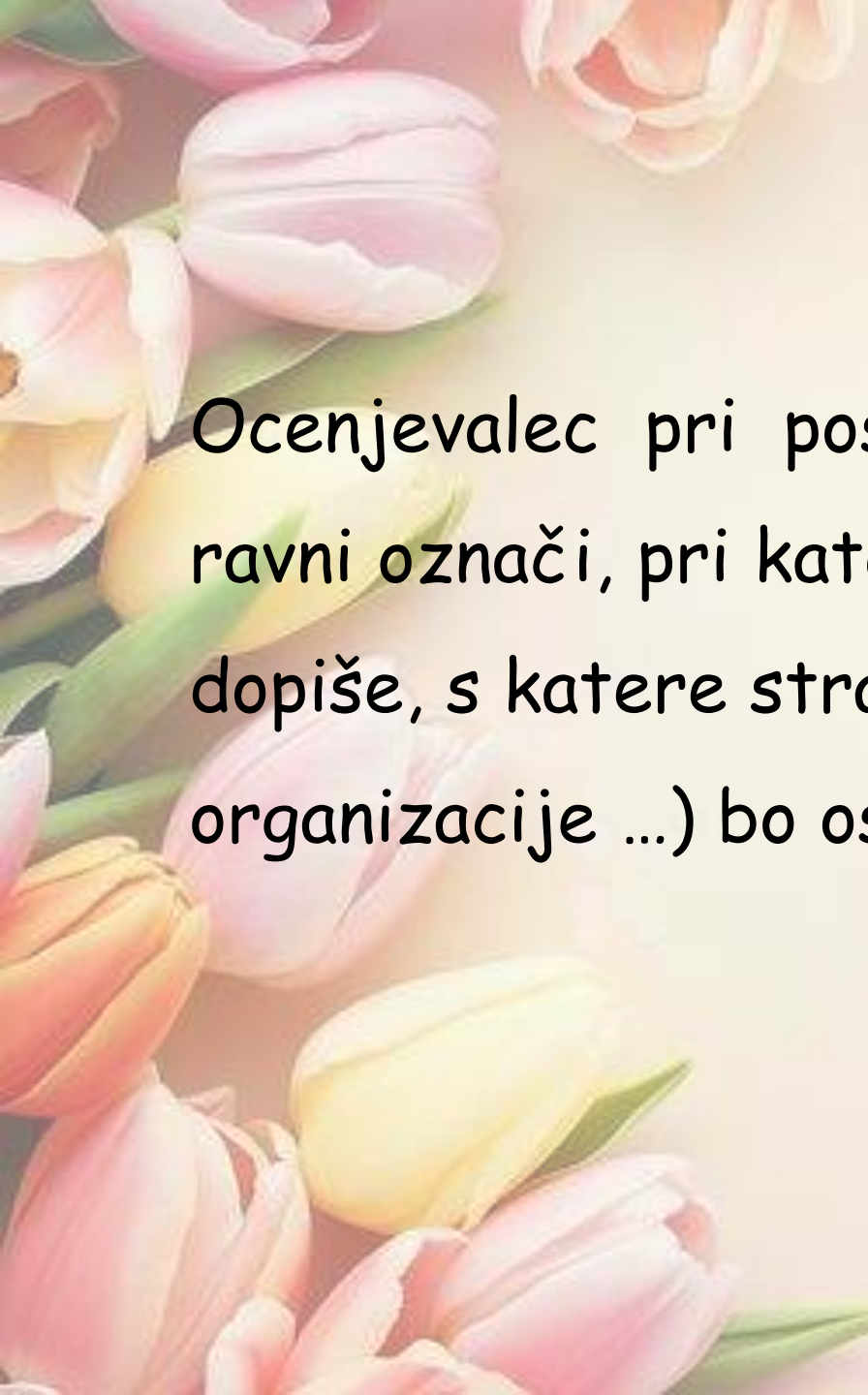
Prvi del Povzetka je namenjen določanju, ali je pomoč potrebna za osnovno varnost in osnovne življenjske potrebe osebe. Ocenjevalec izbere eno od štirih postavk.

V drugem delu Povzetka ocenjevalec priporoča način bivanja osebe (na primer dom) ali točno določen način bivanja (na primer življenje z zakoncem).

PRVI DEL: Zmožnost osebe, da živi sama ali s pomočjo

Izberite eno od štirih postavk:

1. postavka : Oseba izkazuje ustrezna znanja in osnovne spretnosti, da lahko živi sama.
2. postavka: Oseba izkazuje sposobnosti, da lahko varno živi sama in zadovoljuje osnovne življenjske potrebe z organizirano pomočjo na tedenski ali mesečni ravni.
3. postavka: Oseba izkazuje sposobnosti, da lahko varno živi sama in zadovoljuje osnovne življenjske potrebe z organizirano pomočjo na dnevni ravni.
4. postavka: Oseba potrebuje pomoč 24 ur/dan, da je varna in zadovoljuje osnovne življenjske potrebe.

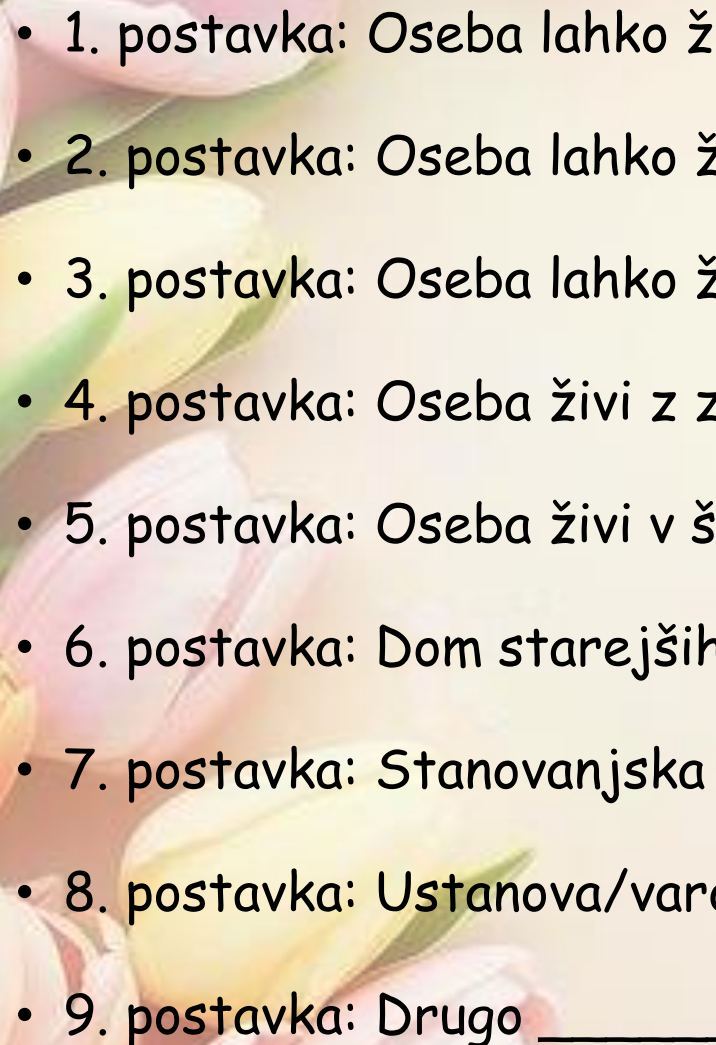
A decorative arrangement of tulips in shades of pink, orange, and yellow is positioned in the top-left corner of the slide. The background is a soft, light beige color with a subtle gradient.

Ocenjevalec pri postavkah na mesečni, tedenski ali dnevni ravni označi, pri katerih aktivnostih oseba potrebuje pomoč in dopiše, s katere strani (od koga - na primer družinskega člana, organizacije ...) bo osebi nudena pomoč.

DRUGI DEL: Priporočen način bivanja

Pri določanju načina za osebo primernega bivalnega okolja je potrebno zajeti več dejavnik. Najprej mora ocenjevalec raziskati postavke, ki so ocenjene z oceno »Potrebuje pomoč« in jih primerjati s pomočmi, ki so osebi na voljo v različnih vrstah nastanitev v skupnosti (Kohlman Thomson & Robnett, 2016).

-
- 1. postavka: Oseba lahko živi sama.
 - 2. postavka: Oseba lahko živi sama s pomočjo na tedenski ali mesečni ravni.
 - 3. postavka: Oseba lahko živi sama s pomočjo na dnevni ravni.
 - 4. postavka: Oseba živi z zakoncem/partnerjem ali pomembnim drugim.
 - 5. postavka: Oseba živi v širšem družinskem krogu.
 - 6. postavka: Dom starejših.
 - 7. postavka: Stanovanjska skupnost.
 - 8. postavka: Ustanova/varovani oddelek s strokovno 24 urno pomočjo.
 - 9. postavka: Drugo _____

POMEMBNO

Vsak primer moramo raziskati na individualni ravni.

Količina pomoči se v veliki večini razlikuje od situacije do situacije in celo od geografske lokacije. Dve starejši osebi lahko dosežeta enake ocene na vseh delih KELS-a, ampak zaradi različne dostopnosti pomoči bi lahko to za eno osebo pomenilo, da lahko živi sama v okolju s pomočjo družine, za drugo pa, da se mora preseliti v dom za starejše (Kohlman Thomson & Robnett, 2016).

KAKŠEN POMEN IMA KELS ZA DT OBRAVNAVO?

Delovnemu terapevtu pomaga prepoznati področja, na katerih ima oseba težave in področja, kjer je potrebna pomoč oziroma določena prilagoditev (Kohlman Thomson & Robnett, 2016).

Z uporabo rezultatov ocenjevanja delovni terapevt priporoči rešitve za čim bolj samostojno življenje osebe (Kohlman Thomson & Robnett, 2016). Cilj KELS-a je pridobiti koristne informacije, ki pripomorejo pri iskanju okolja, ki bi ustrezalo zmožnostim osebe ter ji tako omogočiti varno življenje s čim manj omejitvami.

V ustreznem okolju je možnost uspeha večja, kar posledično omogoči večje zadovoljstvo, motivacijo in neodvisnost; vse to so dejavniki za bolj zdravega posameznika (Kohlman Thomson & Robnett, 2016).

Večina DTh je navedla, da so bili rezultati ocenjevanja v pomoč oziroma v veliko pomoč pri načrtovanju in zaključku DT obravnave.

A decorative arrangement of tulips in various colors (pink, yellow, orange) is positioned in the top-left corner of the slide. The tulips are in various stages of bloom, with some fully open and others as buds. The background is a soft, light-colored gradient.

IZSLEDKI
SLOVENSКИH RAZISKAV
Z UPORABO
KELS-a

KELS, 3. izdaja

ŠTUDIJA	VZOREC	IZSLEDKI
Ličef et al., 2014 <i>Izvajanje vsakodnevni aktivnosti pri osebah z motnjo v duševnem zdravju</i>	Osebe stare od 25 do 65 let; skupina 1: 120 oseb brez evidentirane motnje v duševnem zdravju, skupina 2: 90 <u>oseb z evidentirano dolgotrajno motnjo v duševnem zdravju</u>	KELS pokaže, da <u>osebe z motnjo v duševnem zdravju potrebujejo pomoč pri izvedbi vsakodnevni aktivnosti. S KELS-om pridobimo celotno sliko človekovega delovanja</u> , saj zajema ključna področja, ki so pomembna za funkcioniranje v domačem okolju.
Filipič et al., 2014 <i>Ocenjevanje izvedbe vsakodnevni aktivnosti pri osebah z motnjo v duševnem zdravju</i>	Osebe stare od 25 do 65 let; 90 <u>oseb z evidentirano dolgotrajno motnjo v duševnem zdravju:</u> A: <u>hospitalizirane osebe</u> B: osebe obravnavane v zdravstvenem domu C: osebe, ki so obiskovale <u>ŠENT</u> ali <u>ŠENTPRIMO</u>	KELS pokaže, da <u>hospitalizirane osebe potrebujejo več pomoči pri izvedbi vsakodnevni aktivnosti kot ambulantno zdravljene osebe</u> . DT obravnava oseb z motnjo v duševnem zdravju je potrebna in smiselna v zdravstveni instituciji in v domačem okolju.
Jaklič & Plemelj Mohorič, 2016 <i>Ocenjevanje življenjski aktivnosti pri starejših</i>	34 <u>starejših oseb</u> (nad 65 let, razdeljeni v tri starostne skupine), ocenjenih v domačem okolju.	Izkazala se je statistično pomembna povezanost med stopnjo potrebne pomoči in starostjo. <u>KELS je odličen pripomoček za načrtovanje DT obravnave v domačem okolju.</u>
Petrena, 2018 <i>Vključitev delovnega terapevta v skupnostno obravnavo: magistrsko delo</i>	8 <u>oseb, vključenih v skupnostno psihiatrično obravnavo</u> , starih od 32 do 75 let	<u>KELS služi kot vodilo pri ugotavljanju težav na področju funkcioniranja oseb in nam je v veliko pomoč pri postavljanju ciljev DT obravnave.</u>

KELS, 4. izdaja

ŠTUDIJA	VZOREC	IZSLEDKI
<p>Plemelj Mohorič et al., 2020 Kohlmanovo ocenjevanje življenjskih spretnosti pri starejših (pilotna študija slovenske priredbe četrte izdaje)</p>	<p>30 <u>oseb, starejših od 65 let (13 oseb brez zmanjšane zmožnosti, 10 oseb z zmanjšano zmožnostjo, 7 oseb z motnjo v duševnem zdravju).</u></p>	<p>Prvič je uporabljena 4. izdaja KELS-a. Slovenska priredba in prevod 4. izdaje izkazujeta razumljivost in jasnost za uporabo. Prednost 4. izdaje sta individualna določitev stopnje potrebne pomoči in priporočitev načina prebivanja. <u>KELS je mogoče uporabiti za oceno potrebnih vsakodnevnih spretnosti in hiter splošen pregled delovanja starejših oseb.</u></p>
<p>Mrak, 2020 Uporaba Kohlmanovega ocenjevanja življenjskih spretnosti pri starejših z motnjami v duševnem zdravju</p>	<p>20 <u>oseb (hospitaliziranih) z motnjo v duševnem zdravju</u>, starih od 65 do 83 let.</p>	<p>Uporabljena je 3. izdaja KELS-a (10 oseb) in 4. izdaja KELS-a (10 oseb). Velika večina starejših potrebuje pomoč pri izvajanju vsakodnevnih aktivnosti. <u>KELS je celotnemu timu v veliko pomoč pri načrtovanju DT obravnave in iskanju načina bivanja po odpustu iz bolnišnice.</u> Četrta izdaja KELS-a v nasprotju s tretjo <u>nudi boljše usmeritve za DT obravnavo, izkazuje večjo občutljivost in uporabnost.</u></p>
<p>Plemelj Mohorič, 2023 Applying the Kohlman evaluation of living skills in Slovenia</p>	<p>Pregled slovenskih raziskav o uporabi KELS-a.</p>	<p>V Sloveniji imamo od leta 2014 do leta 2023 6 raziskav o uporabi ocenjevanja KELS.</p>
<p>Plemelj Mohorič et al, 2024 Ocenjevanje življenjskih spretnosti</p>	<p>Predstavitev rezultatov ocenjevanja odraslih in starejših brez (N =32) in z motnjo v duševnem zdravju (N =32) s KELS-om in KPSS.</p>	<p>Ugotovljena stopnja pomoči izkaže statično značilnost med skupinama pri 11 od 13 aktivnosti.</p> <p>Povezanost ocene KELS-a je z oceno KPSS zmerno negativna. Visoka povezanost med oceno KELS in KPSS s številom aktivnosti, ocenjenih s potrebuje pomoč.</p>

Izobraževanji: 2014 (UKČ Maribor) in 2016 (URI SOČA)

Izobraževanji 2022 in 2024

- 2022 Kongres DTh SLO
- 2022 URI Soča
- 2024 URI Soča

Izvedena izobraževanja

Leto izobraževanja	Udeleženci	Približno število udeležencev (N = 75)
2014 UKC Maribor	DTh iz psihiatrične sekcije	22
2016 URI Soča	DTh iz sekcije za zaposlitveno rehabilitacijo	18
Maj 2022 Kongres DTh ZDTS	Delavnica na kongresu	
Junij 2022 URI Soča	DTh na področju duševnega zdravja in skupnostne obravnave	16
2024 URI Soča	DTh na področju duševnega zdravja in skupnostne obravnave	19
Načrt: 2025	DTh v socialnih zavodih	

Ocene udeležencev izobraževanja 2024 iz ankete (N = 19)

- Ocene izobraževanja so bile na vseh postavkah ocenjene s 4 in 5

1. Kako pogosto menite, da boste pridobljeno znanje uporabili pri strokovnem delu?

- 5 (Zelo pogosto) - 2x
- 4 (Pogosto) - 8x
- 3 (Redko) - 5x
- 2 (Zelo redko) - 2x

2. Označite trditve, za katere menite, da ste z izobraževanjem pridobili:

- a) Potrditev nekaterih mojih mnenj in prepričanj - 5x
- b) Predstavitev novih pristopov in idej - 11x
- c) Nova znanja in spretnosti, ki jih bom uporabil pri delu - 15x

Uporaba KELSA pri udeležencih izobraževanj v letu 2022 in 2024 (N=36)

Število prejetih odgovorov	Uporaba KELSA	Pogostost uporabe v zadnjem letu	Pomen za DT obravnavo
11	Da: 6	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Enkrat na mesec in več : 2 ✓ Najmanj enkrat na tri mesece: 2 ✓ Najmanj enkrat na pol leta:1 ✓ Najmanj enkrat letno:1 	<p>DTh 1: Pokaže na katerih področjih izvajanja vsakodnevnih aktivnosti ima uporabnik težave, zato lahko obravnavo načrtujem na način, da z uporabnikom krepiva spretnosti, ki so potrebne za čim bolj samostojno izvajanje določene aktivnosti, pri kateri je KELS pokazal, da so težave.</p> <p>DTh 2: Pomaga pri vzpostavitvi ciljev obravnave pri aktivnostih, ki so zelo pomembne za ponovno vrnitev v samostojno življenjsko okolje ali stopnjo pomoči, ki bi jo uporabnik pri tem potreboval.</p> <p>DTh 3: Doprinos k načrtovanju preselitev iz zavoda v stanovanjske skupine.</p>
	Ne: 5		

KONTAKT Z NAMI

- Vprašanja, pobude, interes za izobraževanje KELS
 - kelslovenija@gmail.com
 - Predstavitev KELSa je na spletni strani ZDTS, potrebna posodobitev.
-

TEMELJNA LITERATURA

KOHLMAN Thomson, L., & ROBNETT, R. (2023). KELS: Kohlman Evaluation of Living Skills = Kohlmanovo ocenjevanje življenjskih spretnosti: 4th edition = 4. izdaja. 1. slov. prevod 4. izd. Ljubljana: Zbornica delovnih terapevtov Slovenije - strokovno združenje.

KOHLMAN Thomson, L., & ROBNETT, R. (2016). KELS: Kohlman Evaluation of Living Skills. 4th edition. United States of America: American Occupational Therapy Association, Inc.